

Coronacrisis: impact op de werkgelegenheid in FoodValley

4 juni 2020

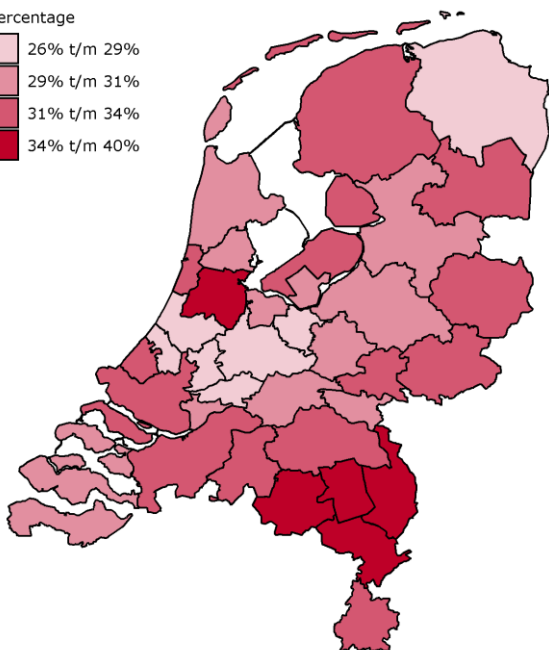
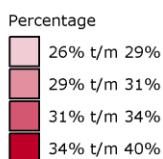

De uitbraak van het coronavirus en de intelligente lockdown die het kabinet in reactie daarop heeft ingesteld, bezorgen de economie flinke schade. Een terugval van werkgelegenheid is onvermijdelijk, ondanks de vele steunmaatregelen die de overheid heeft genomen. Ook de werkgelegenheid in FoodValley wordt getroffen door het coronavirus. In deze arbeidsmarktregio werken 3 op de 10 werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid, zoals de horeca, de non-food detailhandel en de uitzendbranche. Ongeveer 2 op de 10 werknemers werkt in een sector waarin de werkgelegenheid juist toeneemt, zoals zorg & welzijn en openbaar bestuur.

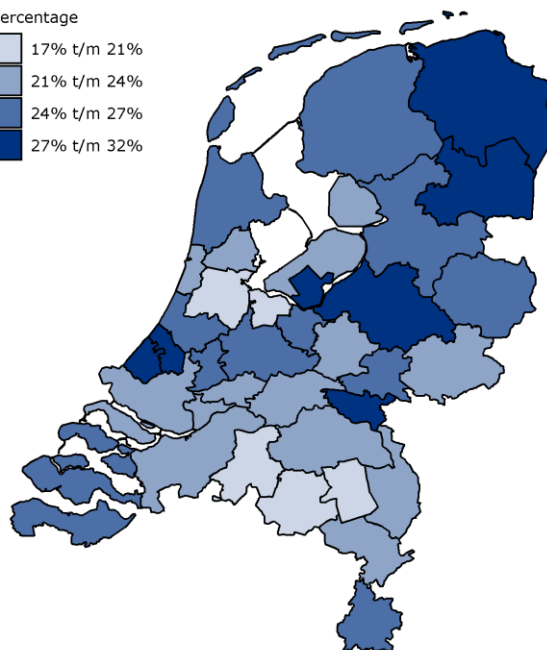
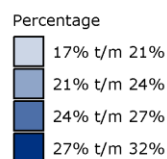
UWV verwacht dat de schade van de coronacrisis op de werkgelegenheid in 2020 op landelijk niveau groot is. Hoewel er nog veel onzeker is, is het wel duidelijk dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Om die impact inzichtelijk te maken, heeft UWV de sectoren ingedeeld in vijf categorieën die lopen van 'zeer grote krimp' tot 'groei' van werkgelegenheid (zie bijlage 2 voor de methodiek). Aangezien iedere regio zich kenmerkt door een eigen sectorstructuur, verschilt de impact op de werkgelegenheid per regio. Figuur 1 toont per arbeidsmarktregio het aandeel van sectoren met een verwachte (grote of zeer grote) krimp van werkgelegenheid (links) en het aandeel van sectoren met een verwachte groeiende werkgelegenheid (rechts).

Figuur 1 Verwachte impact op regionale werkgelegenheid in 2020 per arbeidsmarktregio: percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp (links) en groei (rechts)

Percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp

Percentage van de werknemers in sectoren met groei

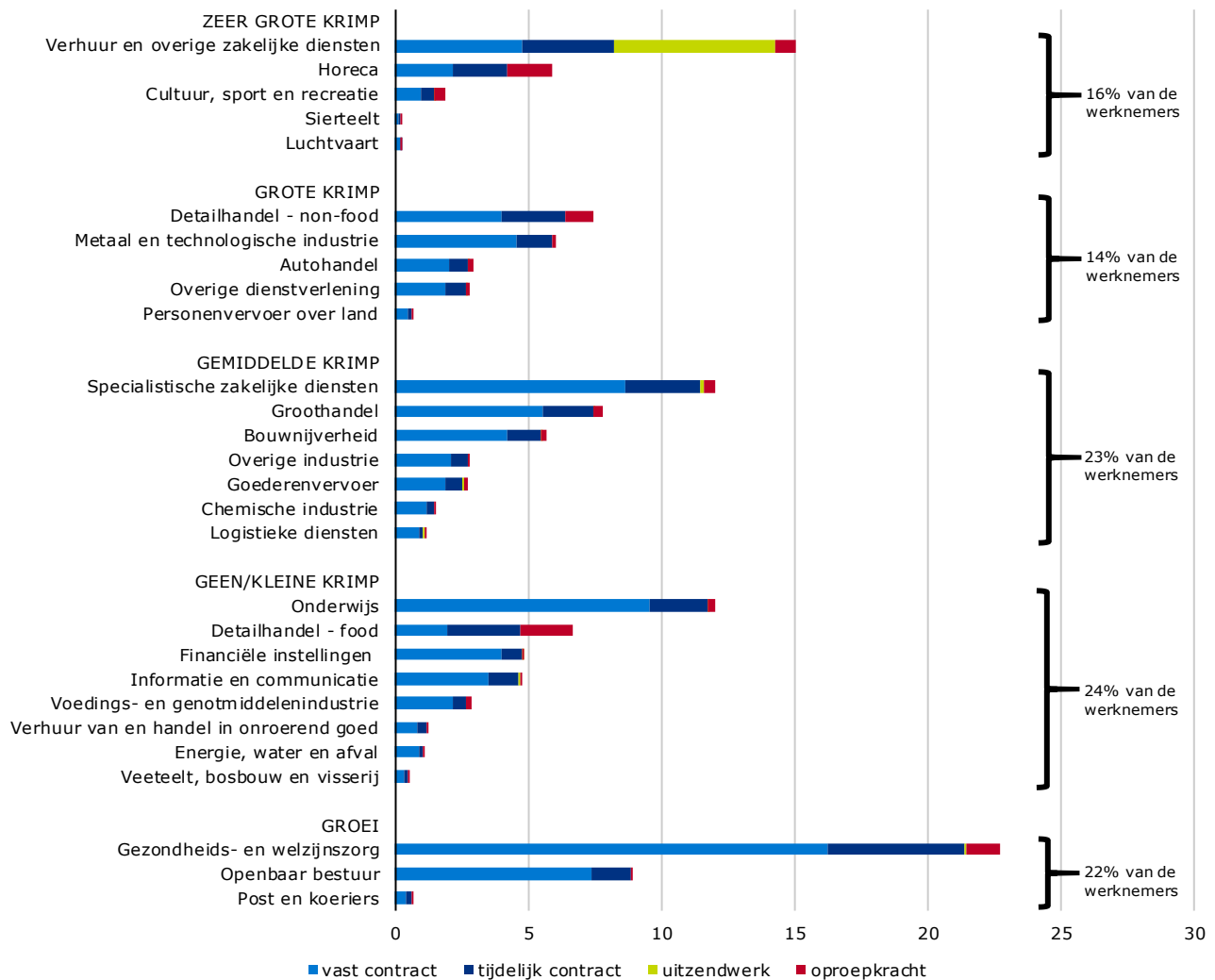

3 op de 10 werknemers FoodValley werkt in zwaar getroffen sector

De impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid in FoodValley is stevig, maar wel iets gematigder dan landelijk. Dit komt door de regionale werkgelegenheidsstructuur die zich kenmerkt door de sterke aanwezigheid van zorg & welzijn (groei), onderwijs (geen/kleine krimp) en specialistische zakelijke diensten (gemiddelde krimp). Sectoren met zeer grote krimp in de banen van werknemers zijn in FoodValley allemaal juist relatief minder sterk aanwezig, zoals verhuur & overige zakelijke diensten, horeca en luchtvaart. Hierdoor werken in FoodValley naar verhouding minder mensen in een zwaar getroffen sector dan in veel andere regio's.

Figuur 2 toont de verwachte impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid van werknemers in FoodValley per sector in 2020, onderverdeeld in vijf categorieën van verwachte impact - variërend van zeer grote krimp (bovenin) tot groei (onderin) – zoals beschreven in bijlage 2. De afbeelding laat verder zien hoe groot het aandeel van de sector is in de totale regionale werkgelegenheid en welk type arbeidsrelatie de werknemers in de sector hebben.

Figuur 2 Aantal werknemers (x1.000) in FoodValley naar arbeidsrelatie, sector en impact coronavirus

Bron: UWV Polisadministratie (werknemers) gecombineerd met SUWI Bedrijvenregister voor indeling naar sectoren. Peildatum eind oktober 2019.

In FoodValley werkt 30% van alle werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid. Dit betreft in totaal 43.300 werknemers. Aan de andere kant werkt bijna de helft (47%) van de werknemers in een sector die nog relatief weinig last heeft van het coronavirus. En ruim een vijfde (22%) van de werknemers in FoodValley werkt in een sector waarin de werkgelegenheid groeit. Ter vergelijking: in Nederland werkt 32% in een sector met grote tot zeer grote krimp in werkgelegenheid, werkt 45% in een sector met beperkte gevolgen voor de werkgelegenheid en werkt 23% in een sector met groeiende werkgelegenheid.

De sectoren verschillen niet alleen in de mate waarin de coronacrisis hen raakt. Ook de opties om personeel te behouden of juist af te stoten zijn niet in alle sectoren gelijk. Het aandeel werknemers met een flexibel contract in de sector is hierbij van belang. Werkgevers kunnen immers snel reageren op het wegvallen van economische activiteit met het beëindigen van tijdelijke contracten en het niet of minder oproepen van oproepkrachten, terwijl het ontbinden van vaste contracten meer tijd en moeite kost. Opvallend is dat sectoren die het meest getroffen worden door de crisis, relatief veel gebruikmaken van flexibele medewerkers. De positie van flexkrachten is daarmee kwetsbaar.

Zeer grote krimp in uitzendbranche en horeca

In FoodValley werken ruim 23.000 werknemers in de zwaarst getroffen sectoren. Dat is 16% van alle werknemers in de regio. Van de sectoren met een zeer grote krimp van de werkgelegenheid is de **uitzendsector** in FoodValley veruit de grootste sector. Maar ook de **horeca** heeft te maken met een zeer groot verlies aan werkgelegenheid. Waaronder relatief veel mensen met een flexibel contract, die het grootste risico lopen op minder of helemaal geen werk. Naast 6.100 uitzendkrachten werken er ook veel andere flexwerkers in de zwaarst getroffen sectoren, namelijk ruim 2.900 oproepkrachten en 6.100 werknemers met een tijdelijk contract. In totaal behoren dus ruim 15.000 werknemers in de zwaarst getroffen sectoren tot de flexibele schil. Zij lopen relatief veel risico op baanverlies.

Uitzendbureaus in de knel

De **uitzendsector** wordt zeer hard getroffen. Veel bedrijven die in de problemen komen door de coronamaatregelen reageren snel met het afstoten van (een deel van) de flexibele schil. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitzendkrachten in de horeca, sierteelt, industrie of de detailhandel. Volgens onderzoek van CNV heeft de helft (49%) van de uitzendkrachten vrijwel geen werk meer door de coronacrisis. De ABU meldt ook dat de uitzendbranche zwaar getroffen wordt. Bijna de helft van de ABU-leden maakt gebruik van de NOW. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen vanuit de uitzendbranche nam in FoodValley in korte tijd sterk toe tot 200 in april. Volgens de ABU kon een deel van de uitzendkrachten die hun werk verloren herplaatst worden in vitale sectoren. Met 9.700 werknemers en een aandeel in de regionale werkgelegenheid van 6,7% raakt dit de werkgelegenheid in FoodValley minder hard dan in veel andere regio's.

Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	
Aantal werknemers	9.700
Aandeel werkgelegenheid	6,7%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	84%

Lege restaurants

De **horeca** heeft zwaar te lijden onder de coronamaatregelen. Deze sector kwam vanuit een periode met volop economische activiteit ineens met piepende banden tot stilstand. Nederlanders worden opgeroepen om zoveel mogelijk afstand te houden. Eet- en drinkgelegenheden mogen sinds 1 juni weer open, maar kunnen de eerste tijd nog veel minder klanten ontvangen dan voor de beperkende maatregelen het geval was. Hotels zien het aantal gasten sterk teruglopen. Met een aandeel van 63% bestaat een groot deel van het horecapersoneel in FoodValley uit mensen met een tijdelijk contract of oproepcontract die speciaal voor het hoogseizoen zouden worden aangetrokken. Veel van deze tijdelijke werkgelegenheid gaat op korte termijn verloren.

Horeca	
Aantal werknemers	5.900
Aandeel werkgelegenheid	4,1%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	63%

Geen evenementen tot 1 september

Ook **cultuur, sport & recreatie** heeft erg veel last van de coronamaatregelen. Veel recreatieactiviteiten, sportwedstrijden, voorstellingen en evenementen zijn afgelast. Musea, bibliotheken, theaters en bioscopen mogen sinds 1 juni weer open, sportactiviteiten buiten zijn vanaf 11 mei al meer toegestaan. Naar verwachting mogen campings en vakantieparken vanaf 1 juli weer open. Ook sportscholen, sauna's, sportkantines en casino's kunnen mogelijk per 1 juli open, mits verspreiding van het virus tot die tijd niet te veel is toegenomen. Op 21 april heeft het kabinet besloten dat in ieder geval tot 1 september – maar waarschijnlijk nog langer – geen evenementen mogen plaatsvinden. Dit betekent onder andere dat festivals dit seizoen doorgang vinden. Grote evenementen zoals Airborne luchtlandingen, Rijnweek Rhenen en NK Living Statues zijn afgelast. Soms komt er nog wel een alternatieve vorm. Met een aandeel van iets meer dan 1% van de regionale werknemers is de impact op de totale werkgelegenheid in FoodValley beperkt. De sector maakt echter ook veel gebruik van de inhuur van zzp'ers. Qua beroepen gaat het niet alleen om artiesten, maar vooral ook om ondersteunend personeel, zoals technisch personeel, catering, kaartcontrole, beveiligers, podiumbouwers. Deze mensen verliezen op korte termijn een groot deel van hun inkomen.

Cultuur, sport en recreatie	
Aantal werknemers	1.900
Aandeel werkgelegenheid	1,3%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	50%

Dalende vraag reisbureaus

Ook **reisbureaus** merken een dalende vraag, omdat reismogelijkheden sterk beperkt zijn. De luchtvaart ligt grotendeels stil en veel boekingen worden geannuleerd. Er is wel extra werk in de klantenservice voor het omboeken van reizen. Het aantal nieuwe boekingen is fors gedaald. Voor geannuleerde pakketreizen geeft de Nederlandse reisbranche sinds mei maart speciale vouchers uit met dekking van de Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR). De hoop is dat reizigers hierdoor niet massaal hun geld terugvragen, zodat faillissementen van bedrijven in het toerisme (deels) worden voorkomen. Reisbureaus zijn in FoodValley met 0,1% van de werkgelegenheid zeer beperkt aanwezig, minder dan in veel andere regio's. Veel reisbureaus hebben een grote flexibele schil gedurende het hoogseizoen. Werknemers met tijdelijke contracten lopen het risico op korte termijn hun baan te verliezen.

Reisbureaus	
Aantal werknemers	200
Aandeel werkgelegenheid	0,1%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	38%

Klap sierteelt raakt ook FoodValley

Het coronavirus zorgt voor een ongekende klap voor de **sierteelt**. Een belangrijk deel van sector is geconcentreerd in de bollenstreek en het Westland. Dit raakt vooral de werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio's Noord-Holland Noord, Zuid-Holland Centraal, Haaglanden en Holland Rijnland. In FoodValley heeft de sector met 300 werknemers een beperkt aandeel in de werkgelegenheid (0,2%). De sector zet landelijk circa 7 miljard euro om, waarvan ruim 6 miljard door export. Verreweg het grootste deel van de Nederlandse snijbloemen, bollen en planten wordt geëxporteerd naar het buitenland. Door de sterk verminderde export daalt de omzet. Ook binnen de landsgrenzen is er vraagtuitval door verminderingen van feesten, recepties en evenementen. Voor personeel in de sierteelt is er beduidend minder werk. Met name flexibele arbeidskrachten worden geraakt. Er is een extra steunpakket afgesproken om ondernemers in de sierteelt financieel te ondersteunen.

Sierteelt	
Aantal werknemers	300
Aandeel werkgelegenheid	0,2%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	45%

Grote krimp detailhandel non-food en metaal en technologische industrie

Van alle werknemers in FoodValley werkt 14% (20.000) in de sectoren die met grote krimp te kampen hebben. De grootste sectoren binnen dit cluster zijn **detailhandel non-food** (7.400) en **metaal en technologische industrie** (6.100 werknemers). Buiten de uitzendkrachten bedraagt het aantal flexwerkers in deze groep sectoren samen 7.200, waarvan 1.800 oproepkrachten en 5.400 werknemers met tijdelijke contracten. Flexwerkers zijn vooral in **detailhandel non-food** te vinden. Naar verwachting treft de impact op de werkgelegenheid oproepkrachten het eerst.

Wisselend beeld winkels

De **detailhandel** laat een wisselend beeld zien. De winkelstraten veranderen als gevolg van de intelligente lockdown. Waar de **detailhandel food** (onder andere supermarkten) niet of nauwelijks wordt geraakt, is dit anders voor de **detailhandel non-food**. In de detailhandel in FoodValley zijn ruim 14.000 werknemers actief, waarvan 7.400 in de non-food. De impact van de coronacrisis is voor veel winkeleigenaren groot. Veel fysieke winkels hebben tijdelijk hun deuren gesloten, zoals kleding- en schoenenzaken, interieurwinkels en kringloopwinkels. Geleidelijk gaat een aantal fysieke winkels weer open met inachtneming van de regels van RIVM. Al met al is er in deze branche nog steeds sprake van een flinke omzetsdaling in vergelijking met de situatie voor de maatregelen om het virus in te dammen. Andere segmenten houden stand, al is het er rustiger dan normaal. Er zijn ook winkels waar het juist druk is, zoals doe-het-zelf zaken en tuincentra. Spellen- en hobbywinkels lijken eveneens garen te spinnen bij de crisis. Ook webwinkels doen het goed. Door de verschuiving naar het online kanaal blijft het aantal te bezorgen pakketten groeien. Dit leidt tot een toenemende werkgelegenheid in de koeriersbranche.

Detailhandel - non-food	
Aantal werknemers	7.400
Aandeel werkgelegenheid	5,2%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	47%

Exportgerichte industrie voelt de pijn

De **industrie** als geheel is met een aandeel van 9% en 13.200 werknemers belangrijk voor de werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio FoodValley. Vooral de **metaal- en technologische industrie** wordt zwaar getroffen door de coronacrisis. Dit komt door de sterke internationale gerichtheid. In FoodValley werken in dit deel van de industrie 6.100 werknemers. Nederlandse fabrikanten exporten naar westerse landen, maar ook landen als China en Zuid-Korea zijn steeds belangrijkere afzetmarkten. Grote internationaal opererende bedrijven (en hun toeleveranciers) lagen stil (vanwege vraaguitval en minder aanvoer van grondstoffen en materialen). Inmiddels starten bedrijven steeds vaker weer op. Volgens Metaalunie vallen de hardste klappen na de zomer, vanwege het opdrogen van orderportefeuilles. Maar ook op dit moment hebben veel bedrijven al te maken met omzetverlies. In bepaalde segmenten is er nog steeds voldoende of veel werk (voedingsmiddelen, medische producten, toeleveranciers daarvan). Net als personeel in de sierteelt, kunnen arbeidskrachten in de industrie nauwelijks thuiswerken. De industrie als geheel heeft met 24% al een behoorlijk aandeel flexwerkers zelf in dienst. Er werken echter in de industrie ook veel uitzendkrachten. Vooral zij verliezen op korte termijn hun baan.

Metaal en technologische industrie	
Aantal werknemers	6.100
Aandeel werkgelegenheid	4,2%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	25%

Persoonlijke dienstverlening in zwaar weer

De **overige dienstverlening** – waartoe onder meer de **persoonlijke dienstverlening** behoort – zit in zwaar weer. De sector - bestaande uit o.a. kappers, nagelstudio's en massagesalons - kent relatief veel zelfstandigen (zonder personeel). Veel van de werkzaamheden in de persoonlijke dienstverlening konden langere tijd niet doorgaan door de contactbeperkende maatregelen. Sinds 11 mei kunnen diverse contactberoepen weer opstarten, maar wel met aanpassingen zoals alleen werken op afspraak en met voldoende ruimte tussen klanten. Veel zzp'ers zien ineens hun inkomen tot vrijwel nul terugvallen. Zelfstandigen kunnen in aanmerking komen voor de NOW en de Tozo.

Overige dienstverlening	
Aantal werknemers	2.800
Aandeel werkgelegenheid	2,0%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	34%

Box 1.1. Noodmaatregelen van het kabinet

Het kabinet heeft diverse regelingen getroffen om werknemers en zelfstandigen te steunen. Een van de regelingen is de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor het behoud van Werkgelegenheid (NOW). Sinds 6 april 2020 kunnen werkgevers die een omzetverlies van minimaal 20% hebben een aanvraag indienen voor een loonkostensubsidie via de NOW. De regeling geldt zowel voor personeel met een vaste aanstelling als voor personeel met een flexibel contract. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd (NOW 2.0), voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september. De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt binnen NOW 2.0 de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren. Ook zijn er voor NOW 2.0 afspraken gemaakt over hoe werkgevers moeten handelen als ze toch werknemers willen ontslaan.

Zelfstandigen in de getroffen sectoren zien hun omzet van de ene op de andere dag fors terugvallen. Zij kunnen gebruikmaken van een versoepelde bijstandsregeling bij hun gemeente (Tozo: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers). Het kabinet heeft in mei bekendgemaakt de Tozo te verlengen tot en met september 2020 (Tozo 2). Tozo 2 heeft enkele aanpassingen ten opzichte van de eerste Tozo. Zo wordt er een partnerinkomstoets uitgevoerd. Ondernemers die door de maatregelen van het kabinet om het coronavirus te bestrijden directe gevolgen ondervinden, kunnen een beroep doen op een eenmalige tegemoetkoming van 4000 euro per onderneming als ze in de periode tussen 16 maart en 15 juni een omzetverlies van tenminste 4000 euro verwachten en tenminste 4000 euro aan vaste lasten hebben (TOGS: Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19). Ondernemers kunnen tot en met 26 juni een aanvraag indienen. Voor MKB-ondernemers uit de sectoren die onder de TOGS vallen en een omzetverlies van meer dan 30% verwachten komt een nieuwe regeling: de Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL). Bedrijven kunnen op basis van deze regeling in aanmerking komen voor een belastingvrije tegemoetkoming om hun vaste materiële kosten te kunnen betalen. Het gaat om maximaal 50.000 euro. De TVL geldt voor de periode vanaf 1 juni tot en met eind september 2020. Bedrijven kunnen gebruik maken van meerdere regelingen naast en achter elkaar: NOW, TOGS en TVL.

Minder reizen over land en door de lucht

De **transportsector** wordt in verschillende gradaties geraakt. De **luchtvaart** en het **personenvervoer over land** merken de grootste pijn. De luchtvaart ligt nagenoeg helemaal plat, al neemt het aantal vluchten begin mei alweer iets toe en gaat het vrachtverkeer ook door. Voor heel veel werknemers houdt het werk op. De luchtvaart is echter vooral geconcentreerd rond Schiphol. In de arbeidsmarktregio FoodValley zijn de directe gevolgen hiervan beperkt. Ook vliegveld Deelen wordt hier nauwelijks door geraakt. Er wonen in FoodValley ongeveer 200 werknemers die in de luchtvaart werken, waarvan het overgrote deel een vast contract heeft.

De grootste malaise zit bij touringcars, particuliere taxi's en doelgroepenvervoer. Dat is deels weer op 11 mei opgestart voor het leerlingenvervoer naar het speciaal onderwijs. Door vraaguitval lopen zij veel inkomsten mis. Vanaf 1 juni zijn er weer meer mogelijkheden ontstaan om met openbaar vervoer te reizen. Zo veel mogelijk wordt de normale dienstregeling gevolgd, maar de capaciteit blijft beperkt. Gestreefd wordt gemiddeld 40% van de OV-capaciteit te halen. Het zal ook voor deze sector lastig worden om de anderhalvemetersamenleving kostendekkend vorm te geven.

Het **goederenvervoer over de weg** had bij het begin van de coronacrisis veel werk door de bevoorrading van supermarkten, maar dat is inmiddels redelijk genormaliseerd. Met een aandeel van 2,5% in de werkgelegenheid van werknemers is de transportsector in FoodValley relatief klein. De gevolgen voor de totale werkgelegenheid in deze regio blijven daardoor beperkt. Ook het goederenvervoer over water (scheepvaart) heeft het lastig door im- en exportbeperkingen.

Personenvervoer over land	
Aantal werknemers	700
Aandeel werkgelegenheid	0,5%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	35%

Goederenvervoer over de weg	
Aantal werknemers	2.700
Aandeel werkgelegenheid	1,9%
Verwachte impact corona op sector	Gemiddelde krimp
Aandeel flexibel contract	32%

Autohandel heeft het lastig

De **autohandel** heeft het lastig. In economisch zwaardere tijden worden aankopen van personenauto's en bedrijfswagens uitgesteld. Het niet uit te stellen onderhoud en reparatiewerk (APK) gaat wel door. In de arbeidsmarktregio FoodValley zijn zo'n 3.000 mensen als werknemer werkzaam in de autohandel. Het aandeel werknemers met een flexcontract is beperkt. Dit beperkt de mogelijkheid voor werkgevers om het verlies aan economische activiteit direct om te zetten in het stopzetten van contracten.

Autohandel	
Aantal werknemers	3.000
Aandeel werkgelegenheid	2,1%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	33%

Gemiddelde krimp in specialistische zakelijke diensten

De zeven sectoren waar de coronacrisis een gemiddelde impact op de werkgelegenheid heeft, omvatten samen 33.700 werknemers in FoodValley. Dat is 23% van de regionale werkgelegenheid. De **specialistische zakelijke dienstverlening** heeft de grootste omvang met 12.000 werknemers, gevolgd door de **groothandel** (7.800) en de **bouw** (5.700). Naast de inzet van uitzendkrachten heeft deze groep van zeven sectoren in FoodValley in totaal 9.200 flexwerkers zelf in dienst.

Geen/kleine krimp in onderwijs, detailhandel food en ICT

De acht sectoren waar relatief weinig werk verloren gaat, omvatten in FoodValley 24% (34.000) van alle werknemers. De grootste sector is het **onderwijs** met 12.000 werknemers, gevolgd door **detailhandel food, financiële instellingen** en **informatie & communicatie**. De grootste groepen werknemers met een flexibel contract zijn in dienst in de detailhandel food (4.700) en in het onderwijs (2.500). Maar gezien de beperkte impact van de coronacrisis op deze sectoren lopen ook deze flexwerkers minder risico op baanverlies.

Groei in zorg, overheid en post & koeriers

Tot slot zijn de drie sectoren die naar verwachting zullen groeien, goed voor 32.300 werknemers (22% van de werkgelegenheid). **Zorg en welzijn** is daarin dominant met 22.700 werknemers. Daarna volgt het **openbaar bestuur** met zo'n 9.000 werknemers. Bij de sector **post en koeriers** werken in FoodValley 700 werknemers.

Groei in de zorg, maar niet voor alle zorgaanbieders

Zorg & welzijn is met 22.700 werknemers en een aandeel van 16% van alle werknemers een van de belangrijkste sectoren voor de regionale werkgelegenheid. De sector wordt op een heel andere manier geraakt door het coronavirus dan de meeste andere sectoren. Het beeld in de sector zorg & welzijn is divers. De ziekenhuizen hebben het zeer druk met het zorgen voor Covid-19 patiënten. Er is vooral veel werk voor verplegend personeel. Tegelijkertijd werd de planbare zorg zo veel mogelijk uitgesteld en waren er minder verwijzingen door huisartsen naar ziekenhuizen.

Inmiddels probeert men de reguliere zorg weer op te starten. De dagbesteding komt weer op gang en bezoek wordt weer deels toegestaan. Er zijn nog wel zorgen onder het personeel over het gebrek aan beschermingsmiddelen, over de overbelasting en toenemend (ziekte)verzuim. In de thuiszorg zeggen klanten de niet per se noodzakelijke zorg regelmatig af in verband met angst voor besmetting – waardoor ook hier sprake is van omzetverlies.

Hetzelfde geldt voor de thuiszorg. Praktijken van tandartsen, mondhygiënisten en fysiotherapeuten waren beperkt open (voor spoedzorg of online zorg) of zelfs helemaal gesloten. Inmiddels start met weer de werkzaamheden op. De kinderopvang was alleen open voor ouders die in cruciale beroepen of vitale processen werken. Per 11 mei zijn de kinderdagopvang en de gastouderopvang regulier opengegaan. Per 8 juni geldt dat ook voor de buitenschoolse opvang (die vanaf 11 mei gedeeltelijk open is gegaan). Over de periode waar ouders geen gebruik hebben kunnen maken van de kinderopvang (16 maart tot 8 juni), ontvangen zij van de overheid een vergoeding ter compensatie van de eigen bijdrage. De vraag naar kinderopvang neemt mogelijk wel af als de werkloosheid dit jaar toeneemt.

Overheid heeft het drukker

Het **openbaar bestuur** is met 9.000 werknemers en 6,2% van de werkgelegenheid behoorlijk vertegenwoordigd in FoodValley. De werkgelegenheid bij een deel van het openbaar bestuur neemt toe, onder andere omdat er meer aanvragen voor ondersteuning en bijstand zijn.

Gezondheids- en welzijnszorg	
Aantal werknemers	22.700
Aandeel werkgelegenheid	15,8%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	28%

Openbaar bestuur	
Aantal werknemers	9.000
Aandeel werkgelegenheid	6,2%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	17%

Bijlage 1 Steunpakket om banen te behouden

De huidige situatie rond het coronavirus raakt de Nederlandse economie hard. Rechtstreeks, maar ook indirect omdat de Nederlandse economie als open economie sterk verbonden is met de situatie in de rest van de wereld. Het kabinet heeft diverse steunmaatregelen in het leven geroepen om zoveel mogelijk werkgelegenheid te behouden. Zo is sinds 6 april de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid (NOW, zie ook box 1.1) opengesteld voor werkgevers die hun omzet substantieel zien verminderen. Via de NOW kunnen deze werkgevers een tegemoetkoming in de loonkosten van hun werknemers krijgen, waardoor ze het loon kunnen doorbetalen en mensen met een vast of flexibel contract in dienst kunnen houden. Het merendeel van de toegekende aanvragen heeft betrekking op werkgevers in de horeca en catering, detailhandel en commerciële dienstverlening. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd, voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september (NOW 2.0). De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren.

Deze steunmaatregel draagt bij aan het zoveel mogelijk beperken van verlies van werkgelegenheid. Desondanks verwacht UWV dat er schade ontstaat aan de werkgelegenheid. Ook het Centraal Planbureau (CPB) geeft aan dat de steun de klappen verzacht maar dat de werkloosheid toch zal gaan oplopen. De effecten zijn nu nog lastig te kwantificeren: de verspreiding van het virus en de duur van de daaraan gekoppelde maatregelen om het virus een halt toe te roepen zijn nog moeilijk te voorspellen. Ook is er nog weinig zicht op de mate waarin bedrijven zich kunnen aanpassen aan de nieuwe situatie (kan er thuis gewerkt worden? kan een bedrijf zich aanpassen aan de anderhalvemetersamenleving?). En er is nog geen zicht op de exacte effecten van de steunmaatregelen.

Het aantal lopende WW-uitkeringen is sinds de uitbraak van het coronavirus flink gestegen, van 240.200 (eind februari) naar 292.100 (eind april). Dat is een toename van 51.900 WW-uitkeringen in de maanden maart en april (+21,6%). Achter deze toename van het aantal lopende WW-uitkeringen zit een forse toename van het aantal nieuwe WW-uitkeringen dat UWV heeft toegekend in de maanden maart en april. April telde 73.700 nieuwe WW-uitkeringen, ofwel gemiddeld 14.700 per week. Dat weekgemiddelde ligt 65% hoger dan in maart. In die maand kwamen er 37.800 nieuwe uitkeringen bij, gemiddeld 9.500 per week. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen nam vooral vanaf de tweede helft van maart toe. In april nam het aantal nieuwe WW-uitkeringen in alle sectoren toe. In maart concentreerde de toename van nieuwe WW-uitkeringen zich in de horeca, cultuursector en uitzendbedrijven en hadden enkele sectoren nog een afname.

Bijlage 2 Diverse sectoren hard geraakt, nog wel veel onzekerheid

Hoewel er nog veel onzekerheid is, wordt het wel steeds duidelijker dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Bepaalde segmenten van de economie worden (nog) niet of nauwelijks getroffen of groeien juist. Maar er zijn ook al sectoren die naar verwachting sterk krimpen. De getroffen sectoren verschillen in de mogelijkheid om op korte termijn te reageren op het stilvallen of verminderen van de economische activiteit. Ze verschillen bijvoorbeeld in de mogelijkheden om andere activiteiten te ontplooiën en ook in de opties die ze hebben om hun personeel te behouden of juist af te stoten. Voor de impact op de werkgelegenheid in een sector zijn ook het aandeel werknemers met een flexibel contract en het aandeel zelfstandigen in de sector van belang.¹ Werkgevers die veel mensen met een tijdelijk of flexibel contract in dienst hebben, zullen sneller afscheid nemen van hun personeel in moeilijke economische situaties dan werkgevers met veel werknemers met een vast contract, ook al wordt met de NOW gestreefd naar het zoveel mogelijk in dienst houden van personeel. Zelfstandigen zien hun omzet terugvallen en kunnen minder uren werken dan ze wellicht willen.

UWV verwacht dat met name de verhuur en overige zakelijke dienstverlening (waaronder uitzendbureaus en reisbureaus), de sierteelt, de luchtvaart, horeca en cultuur, sport en recreatie hard worden geraakt. Daarnaast gaat UWV uit van een grote banenkrimp in de metaal en technologische industrie, detailhandel non-food, autohandel, personenvervoer over land en overige dienstverlening (waaronder de persoonlijke dienstverlening als kappers ed.).²

Onderstaande figuur laat de verwachte impact op de sectorale werkgelegenheid in 2020 zien van het coronavirus.

Verhuur en overige zakelijke diensten* Horeca Cultuur, sport en recreatie Luchtvaart Sierteelt	zeer grote krimp
Detailhandel non-food Metaal en technologische industrie Overige dienstverlening** Autohandel Personenvervoer over land	grote krimp
Specialistische zakelijke diensten*** Groothandel Bouwnijverheid Overige industrie**** Goederenvervoer Logistieke diensten Chemische industrie	gemiddelde krimp
Onderwijs Detailhandel food Financiële instellingen Informatie en communicatie Voedings- en genotmiddelenindustrie Verhuur van en handel in onroerend goed Energie, water en afval Fruit- en groenteteelt	geen/kleine krimp
Gezondheids- en welzijnszorg Openbaar bestuur Post en koeriers	groei

* betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus.

** betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (w.o. kappers en nagelstudio's) en levensbeschouwelijke en politieke organisaties.

*** betreft o.a. reclamebureaus, architecten en accountantskantoren.

**** betreft o.a. vervaardiging van diverse consumentengoederen (w.o. meubels) en reparatie/installatie machines en apparaten.

¹ Op het moment van schrijven van dit artikel beschikte UWV nog niet over bruikbare actuele informatie over aantal zelfstandigen per sector. UWV zal de komende tijd meer data gaan verzamelen en ontsluiten en op termijn ook de impact gaan vertalen naar de gevolgen voor de arbeidsmarktregio's en voor de langere termijn.

² Voor de veeteelt, bosbouw en visserij is de impact op de werkgelegenheid nog niet bepaald omdat er meer informatie nodig is over het aantal zelfstandigen in deze sectoren.

Bijlage 3 Bronnen voor de bepaling van de sectorale impact

Sinds het uitbreken van de coronacrisis hebben de economische researchafdelingen van de grote banken analyses gepubliceerd over de sectorale gevolgen van het virus. Het Centraal Planbureau (CPB) besteedt in haar scenario-analyse van 26 maart eveneens aandacht aan de sectoren die het meest getroffen worden. De banken en het CPB concentreren zich op de impact op de productie en/of de omzet van sectoren. De banken drukken de impact uit in cijfers, terwijl het Centraal Planbureau kwalitatieve uitspraken doet. Specifiek voor de sector bouwnijverheid heeft het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) recent een studie gepubliceerd. Daarin wordt de impact op zowel de productie als de werkgelegenheid in de bouw beschreven.

De verwachtingen van de banken, het CPB en het EIB zijn belangrijke bronnen voor de sectorale impact die UWV voor dit artikel heeft ingeschat. De sectorale verwachtingen van deze onderzoeksinstellingen hebben we omgezet in een classificatie van 'zeer grote krimp' tot en met 'groei'.

UWV brengt ook zelf in kaart in welke sectoren sprake is van een tekort aan personeel en in welke sectoren mensen vanwege het coronavirus niet of minder kunnen werken. Hierbij baseren we ons op inventarisaties onder het netwerk van werkgevers(organisaties) en de kennis van de sector- en prognose-experts van UWV over werkgelegenheidsontwikkelingen in sectoren. Voor de sectorale impact die we zelf inschatten, kijken we niet alleen naar de impact op productie, maar vooral naar de werkgelegenheid. We hanteren daarbij een uitgebreidere sectorindeling dan de banken en het CPB doen. Zo maken niet alle banken onderscheid tussen food en non-food in de detailhandel, terwijl de impact voor deze branches sterk verschilt. De verwachtingen van de banken, CPB, EIB en UWV zijn vervolgens gewogen tot één inschatting. Als de inzichten van de verschillende organisaties uiteenlopen, dan hebben we onze eigen inschatting laten prevaleren.

We hebben bewust gekozen voor een classificatie van de impact in vijf categorieën. Exacte voorspellingen zijn op dit moment erg onzeker en kunnen na een week al achterhaald zijn. Een meer globale classificatie is in de huidige situatie zinvoller en voor langere tijd bruikbaar. Maar ook voor een classificatie geldt dat inzichten kunnen veranderen naarmate er meer concrete cijfers over de economie en arbeidsmarkt bekend worden. UWV volgt daarom de ontwikkelingen op de voet en zal de inschatting van de impact aanpassen als er aanleiding voor is.

Geraadpleegde bronnen

ABN AMRO (2020). *Invloed coronacrisis op Nederlandse economie*, 27 maart 2020.

CPB (2020). *Scenario's economische gevolgen coronacrisis*, 26 maart 2020.

EIB (2020). *Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis*, 3 april 2020.

ING Economisch Bureau (2020). *Een vijfde van de economie ligt stil in april en mei*, 8 april 2020.

RaboResearch (2020). *Nederlandse economie krimpt dit jaar harder dan in 2009 – vragen en antwoorden*, 9 april 2020.

UWV (2020). *Inventarisatie van acute personeelstekorten en -overschotten*, Update 6 mei.

Colofon

Uitgave

UWV Arbeidsmarktinformatie, 4 juni 2020

Postadres

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

roland.keiren@uwv.nl

Auteur

Roland Keiren

Regio in Beeld

Dit rapport geeft een eerste beeld van de impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid per sector in de regio. De inzichten uit dit rapport worden de komende tijd verder uitgewerkt. De resultaten hiervan worden verwerkt in de publicatie Regio in Beeld die is gepland voor het najaar van 2020. Het voorliggende rapport vormt hiermee een voorstudie voor Regio in Beeld.

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

UWV © 2020

De kennispublicaties van UWV hebben betrekking op vier gebieden. Deze kennen een eigen kleurcodering. Zo kunt u snel zien op welk gebied een publicatie betrekking heeft:

 ontwikkelingen in de sociale zekerheid
 arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie

 verder professionaliseren van de dienstverlening
 financiële aspecten van de sociale zekerheid